

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

129:1. 2009

Genmäle på Otfried Czaikas recension av *Gustav II Adolf*

Teologie doktor Otfried Czaika har i *Historisk tidskrift* 2008:3 recenserat min biografi över Gustav II Adolf, och han tycker inte om boken. Det är givetvis tråkigt men skulle ha varit hans ensak, om inte den argumentering som han för fram för att stödja sin sak varit så märklig.

Czaika gillar inte att jag säger att Gustav Adolfs sätt att föra krig var barbariskt. Nu är detta inte ett generellt omdöme, utan jag karakteriserar hans krigföring i Skåne 1612, då han brände 24 kyrksocknar och staden Vä, utan att där fanns något motstånd. Czaika anser att jag borde förklara varför detta sätt att föra krig var barbariskt. Jag anser det räcker att anföra här angivna fakta.

Jag skriver att Uppsalas universitetsbibliotek berikades genom många krigsrov och skriver: "De hederliga inköpen var få". Czaika har en argumentering som går ut på att det är lika hederligt att röva som att köpa.

Czaika påstår att jag använt den tyska författarinnan och historikern Ricarda Huch vid beskrivningen av Wallenstein, och han menar att jag borde ha byggt på Golo Mann. Min huvudsakliga källa är de båda tjeckiska historikerna Josef Polišínský och Josef Kollman. Ricarda Huch använder jag en gång för att dra nytta av hennes inlevelseförmåga, och Gustav Adolf kommer inte illa ut av den framställningen.

Om en person som inte begår något annat brott än att vara katolik skall avrättas, då finner jag det befogat att säga att en sådan lagstiftning är "oerhört drakonisk". Jag skriver senare att efter slaget vid Vita Bergen 1620 blev kejsarens hämnd på de upproriska från Böhmen hård och jag talar om den Pragska blodsdömstolen. Det finns givetvis ingen anledning att försvara detta kejsersliga handlingsätt, men hårda straff mot upproriska är vanligt i historien. En annan sak är hårda straff mot dem som har "fel" religion.

Czaika menar att min beskrivning av Gustav Adolf är en omformulering av Gustav Droysens tes från 1869. Droysen påstår att det inte var religiösa skäl utan maktpolitiska som drev Gustav Adolf att ingripa i det stora tyska kriget. Han menar att det i form var ett anfällskrig, i sak ett försvarskrig. Jag menar att det både till formen och i realiteten var ett anfällskrig.

Czaika skriver insinuant att jag genom utelämnande av historiska fakta ger en mycket ensidig bild av Gustav Adolf. Vilka fakta jag utelämnat nämns dock inte.

En kärnpunkt för Czaika är att han menar att jag har "antipatier för det lutherska". Här tvingas jag vara personlig. Jag är medlem av Svenska kyrkan, som har ansetts vara en luthersk kyrka, bevisar ibland dess gudstjänster och är säkert präglad av den lutherska traditionen. Det finns en del i denna tradition jag tycker om. Jag tycker däremot illa om krig i religionens namn och har ingen förståelse för historiker och teologer som försvarar sådana krig, därför att de anser att de har gynnat den egna trosuppfattningen.

Sverker Oredsson